

RA SANTIAGO

RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA SANTIAGO

Ra Santiago opabi ya gamfri nú'ɥ xa bɔni de yá hai ne habɥraza 'bɥi'ɥ

¹ Núga drá Yego dí pɛpabi Ajuá ne ra zi Hmu Jesucristo. Dí zɛngua'ihɥ gatho nú'ahɥ xcá ehehɥ de nú'ɥ 'rɛt'amayoho yá t'ɥ ra Israel, xcá pøñhɥ de ri haihɥ ne habɥraza guí 'bɥhɥ.

Ra mfɔdi nú'a bí ehe de Ajuá

² Ma zi cu'ihɥ, xi da johyahɥ ora guí thohɥ ya thogui. ³ Ngue'a guí pɔdihɥ gue nura ora guí thohɥ ya thogui gue'bɥ ma'na da zɛ ri jamfrihɥ pa ma'na gui tsethɥ. ⁴ Hangué osta zabi'ihɥ gui tsetihɥ, pa njabɥ ma'na da nja ri jamfrihɥ, ne hinte gui 'bedihɥ pa xi gui 'bɥhɥ xá hño ja rá thandi Ajuá.

⁵ 'Bɥ 'na de gue'ahɥ grí 'bɛhɥ ra mfɔdi, 'yaphɥ Ajuá y nú'á da 'ra'ahɥ, ngue'a nu'á umba gatho nú'ɥ to'o da 'yapabi'a ne uni ndunthi, ne hingui uni dega cuɛ. ⁶ Pe nuto adi ra mfɔdi, dá 'yadi co ra jamfri, hinda dɥhɥ. Ngue'a nu'a tó'o dí dɥhɥ, nurá mfeni'a nja ngu ra dehe nú'a ent'a ra ndahi rí maua rí mani. ⁷ Hangué nu'a tó'o njabɥ rá mfeni, odi hu rá mɥi gue da ma da hñani te da hñani de Ajuá. Nú'á hinte ma da hñani'a. ⁸ Ngue'a nu'a tó'o dí yohna rá mfeni, hingui pɔdi nda'a da 'yøt'e.

⁹ 'Bɥ 'nara gamfri hinte pɛ'tsi ne othobi ni 'nara nsu, dá johya'a ngue'a Ajuá e'tsuabi rá nsu. ¹⁰ Ha

nu'b_u 'nara gamfri pe'tsa ndunthi ya hño, dá joha'a 'b_u da badi gue nú'a pe'tsi hinte di muui ja rá thandi Ajuá. Ngue'a nuya rico tu, nja ngu yá døni ya ndapo, hinte tseti'ü. ¹¹ Nurá døni ra ndapo, sta c'onts'a ra hyadi ne sta pat'i, da 'yot'a rá 'bai, ne da hyøe yá døni, ya ja bi uahni gatho ra døni, y ya hingui hnequi mahotho. Njab_u thoho 'nara rico co rá nsu ne yá ndunthi yá hño, di mpefi y sta damfri da uadi gatho.

Ya ts'othogui ne ya ts'omfeni

¹² Njapi nú'a to'o tseta ya thogui, ngue'a nu'b_u da zeti, Ajuá ma da umbabi ra te pa nzantho ngu 'nara corona dega thahá nú'a xa ña'tui da umba nú'ü to'o di madi'a. ¹³ B_u 'na benga 'nara ts'omfeni pa te da 'yøt'e, odi mā gue nú'a ra ts'omfeni beni'a gue xqui ñehe de Ajuá, ngue'a Ajuá hingui beni ni 'nara ts'omfeni y nixi japa 'nara ja'i da benga 'nara ts'omfeni. ¹⁴ Pe rá ts'onc'at'i cada 'na ja eheni ya ts'omfeni ne di hñat'ase'a, y go gue'ü japi da 'yøt'a ya ts'oqui. ¹⁵ B_u rá ts'onc'at'i 'na japi da beni te da 'yøt'e xá nts'o, nep_u da 'yøt'a nú'a beni, nu'b_u ya xa 'yøt'a 'nara ts'oqui, ne nura ts'oqui'a japi da 'm_udi.

¹⁶ Hangué ma zi hmadi cu'ih_u, oguí hopa ri mfenih_u da hya'a'ih_u. ¹⁷ Ajuá nú'a bí 'b_ui mahets'i, nú'a to'o bi hyoca ra hyadi ne ra zana ne ya tsø, go gue'a di 'rac_u gatho ya hño. Ra hyadi ne ra zana ne ya tsø di mpadi, pe Ajuá hinhya'm_u xa pata rá 'm_ui y nixi hinhya'm_u ma da pati. ¹⁸ Ajuá po rá paha sehe bi 'yøt'e pa dá mbatsih_u de gue'a nu ndá camfrih_u rá noya nú'a majuañi. Y njab_u go guecaguih_u dyá m_udi sofoh_u de nú'ü bi hyoca Ajuá.

Ra jamfri nú'a majuani

¹⁹ Hangué ma zi hmadi cu'ih_u, hñuxh_u nt'øde xá hño nú'a guí ødeh_u. Beñh_u xá hño nú'a ma guí mañh_u, ne oguí ncuéh_u 'bestho. ²⁰ Ngue'a 'b_u 'nara ja'i xi ri ncuε, hingui tsa da 'yøt'a nú'a ri ho Ajuá. ²¹ Hangué tsoh_ub_u gatho ya ts'ot'øt'e ne gatho nú'a xá nts'o. Camfrih_u con gatho ri muih_u rá noya Ajuá nú'a ya xa 'bot'i ja ri corasoh_u. Nura noya'a ja rá ts'edi pa da pøhø'ih_u.

²² 'Yøth_u nú'a xi'ah_u rá noya Ajuá, hingue hønse guí 'yødeh_u, ngue'a nu'b_u hingui 'yøt'eh_u nú'a guí ødeh_u, njab_u guí hñat'aseh_u. ²³ Ngue'a nu'a to da 'yøde rá noya Ajuá ne hinda 'yøt'a nú'a mā, nu'bú nja ngu 'nara ja'i nú'a di yot'a rá hmi ja ra hñe. ²⁴ Ha ngu bi uadi bi yot'a rá hmi, 'bestho bi pumfri mi tengu rá hmi. ²⁵ Pe nuto da hñuxa nt'øde nú'a te manganá rá noya Ajuá ne hinda pumfri, ne da 'yøt'e nú'a mā, nu'bú Ajuá da japi. Rá noya Ajuá nja ngu 'nara ley nú'a dí øth_u co ma pahah_u pa da nja ma hoga teh_u.

²⁶ 'B_u 'na de gue'ah_u guí beñh_u gue guí peph_u Ajuá, ne hingui handa nú'a guí mañh_u, guí hu ri muih_u gue guí peph_u xá hño Ajuá, pe hina. ²⁷ Nuna guehna ra hoga 'bēfi nú'a ri ho Ajuá ma Dadah_u: Gue nu 'na da maxa ya hyoya bātsi nú'u jo'o yá nanā ni yá dada, ne nuya hyoya viuda, ne da nsu pa hinda nts'oqui co ya ts'ot'øt'e de ra ximhai.

2

Hinga xúcj_u nú'u to'o ga numansuh_u

¹ Ma zi cu'ih_u, 'b_u majuani guí camfrih_u ma zi Hmuh_u ra Jesucristo xá nsunda, oguí xúcj_u 'mēt'o

nú'ᵤ to'o guí numansuhᵤ. ² Nu'bᵤ da yut'i habᵤ guí øt'a ri hmunts'ihᵤ 'nara ja'i xi dri hñe xá hño y dri hñᵤ ya mfo'yε dega oro, ha nehe da yut'a 'nara hyoya di he ya zi zεdutu, ³ y nú'a to'o dri hñe xá hño go guí umfᵤ ntsaya co ra t'equ'ei ne guí 'ñembabihᵤ: “'Yøtcahe ra mate grí 'ñecua guí hñudi”, ha nura zi hyoya guí 'ñemfᵤ: “Nu'í ja da 'bahmᵤbᵤ”, o guí 'ñemfᵤ, “Ja da hñupᵤ ja ra hai.” ⁴ ¿Hanja guí øthᵤ njabᵤ gue guí hᵤmdahᵤ nú'ᵤ to'o guí numansuhᵤ? Hingui ho nú'a ri mfeni gue guí xáctahᵤ ya ja'i.

⁵ Ma zi hmᵤdi cu'ihᵤ, 'yødehᵤ: ¿Ha hinguí pahᵤ gue go Ajuᵤ xa huahna ya hyoya nuua ja ra ximhai pa go gue'ᵤ da hñᵤni ya japi de mahets'i po yá jamfri? Nehe go gue'ᵤ xa huahna Ajuᵤ pa da ma dí 'mᵤhuini habᵤ bí manda'a, nehe xa hñᵤ'tuabi gue da 'mᵤhuini gatho nú'ᵤ to'o ri mᵤdi'a. ⁶ Pe nu'ahᵤ guí numa'ñᵤhᵤ ya hyoya, ha nuya rico go guí numansuhᵤ. Pe ¿ha gue hinguí pahᵤ gue go ya rico ha'a'ihᵤ ne tsix'ahᵤ ja ra ts'utbi? ⁷ ¿Ha hingo gue'ᵤ tsani nurá hoga thuhu ma zi Hmuhᵤ ra Jesucristo nú'a to'o po rá thuhu'a xa thump'a'ihᵤ gyá gamfrihᵤ?

⁸ Ra Maça T'ofó ena njaua: “Mᵤdi ri miqu'eiu ne guí su ngu grí nsu sehe.” Nu'bᵤ xi majuᵤni guí øthᵤ nuna ra maça hmanda, nu'bᵤ hᵤ, guí øthᵤ xá hño. ⁹ Pe nu'bᵤ guí xáctahᵤ hønse nú'ᵤ to'o guí mᵤdihᵤ, nu'bᵤ guí øthᵤ 'nara ts'oqui, y nurá ndaxjua ley ra Moise ma gue guí tuxhᵤ ra ts'oqui ngue'a hingá øthᵤ nuna ra maça hmandanᵤ. ¹⁰ Ngue'a nu'a tó'o øt'a gatho nú'a mᵤnga ra ndaxjua ley, pe 'bᵤ da 'mᵤdi 'nara hmandá hinda 'yøt'e, nu'bᵤ nura ja'i'a ya bi duxa ra ts'oqui de

gatho nú'a m̄anga ra ndaxjua ley. ¹¹ Ngue'a Ajuā bi m̄anga ja ra ndaxjua ley ne bi 'ñena: “Oxqui nzinga medinthati”, nehe bi 'ñena: “Oxqui hote.” Nde'bu, 'bu hingrá zinga medinthati pe 'bu grá hyote, njabu ya hinxcá øt'e ngu nú'a m̄anga gatho ra ndaxjua ley. ¹² Pe nujú dí camfrihu ra 'ra'yo ley nú'a dí øthu co ma pahahu, hangue ga ñahu ngu rí 'ñehe ne ga øthu gatho nú'a xá hño, ngue'a Ajuā ma da hñabgahu nguenda ua stá øthu nú'a m̄anga nuna ra 'ra'yo ley ua hina. ¹³ Nú'a ra pa Ajuā ma da hñam̄ba nguenda ya ja'i hinda ma da huequi nú'u to'o himbi hueca yá miqu'eiui. Pe nu'u tó'o ri hueca yá miqu'eiui, Ajuā ma da huequi'u nú'a ra pa'a.

'Bu da nja ra hoga jamfri da nja ya hoga 'bɛfi

¹⁴ Ma zi cu'ihu, ¿te di muui 'bu 'nara ja'i da 'ñena gue camfri, pe hingui øt'e nú'a xá hño? ¿Ha gue nú'a rá jamfri'a tsa da pøhø'a? Hina, hinda za. ¹⁵ 'Bu 'nara cu o 'nara nju otho te da hye ni te da zi, ¹⁶ y 'na de gue'ahu gui 'ñemfu: “Nde, ga nzenguathohu, rí ma te rá 'ñentho y Ajuā da max'a'i”, pe nu'bu hingui umfu nú'a honi nura cu'a, nu'bú hinte bi muui nú'a gá xiphu'a. ¹⁷ Nehe njabu ma jamfrihu. Nu'bu hønse ra jamfri dí pe'tshu ne hindí øthu xá hño, nu'bú hinte di muui nú'a ra jamfri dí pe'tshu.

¹⁸ Da za njaua ga xiphu 'nara cu: “Nu'í hønse guí camfri, y nugá go dí øt'a nú'a xá hño. Guí nehma guí 'ñutca ri jamfri pe hinguí øt'a nú'a xá hño, ha nugá ga u't'a'i ma jamfri ngue'a dí øt'a nú'a xá hño. ¹⁹ Nu'í guí camfri gue 'nat'a Ajuā 'bui, y xá hño guí camfri njabu. Nehe ya ts'ondahi camfri gue

'nat'a Ajuá 'bui, pe nu'ú di huat'i co ra ntsu. ²⁰ Nu'í grá 'bemfeni. ¿Ha hinguí pađi gue hinte di muui ri jamfri 'b_u nehe hinguí øt'e xá hño?" ²¹ Ndu ma dadah_u ra Abrá bi zixa rá t'_u mrá thuhu ra Isaac pa xa hyohma ja ra ata, hangue Ajuá bi ma gue hinte ma ts'oqui mi tu ra Abrá ngue'a nú'a bi 'yøt'a nú'a bi xipabi Ajuá. ²² Hangue njab_u ya dí pah_u gue rá jamfri ra Abrá mi p_eui mahyεgui nú'a ra hoga 'b_efi bi 'yøt'e nehe. Y co nú'a ra hoga 'b_efi bi 'yøt'e bi 'ñudi gue xi mi ja rá jamfri. ²³ Hangue bi njab_u ngu nú'a manga ra Maca T'ofu, ne ena: "Ra Abrá bi gamfri Ajuá, hangue Ajuá bi ma gue ra Abrá ya hinte ma ts'oqui mi tu." Nehe Ajuá bi ma gue mrá amigo'a.

²⁴ Hangue dí pah_u xá hño gue Ajuá ma gue ya hinte ma ts'oqui dí tuh_u ngue'a hingue hønse dí camfrithoh_u, pe nehe dí øth_u nú'a xá hño. ²⁵ Nehe ra Raab masque mi 'nara ts'o'behñá'a, pe Ajuá bi ma gue ya hinte ma ts'oqui mi tu'a ngue'a xqui 'yøt'e xá hño nu mi umba ntsaya yá 'mehni ra Josue, nehe bi mats'i' _u pa bi bøni pa ma'na ra 'ñu pa bi mengui' _u hab_u xqui 'ñehe. ²⁶ Hangue njab_u numa jamfrih_u, 'b_u hindí øth_u nú'a xá hño, hinte di muui, nja ngu ma ndo'yoh_u, 'b_u ya xa du, ya hinte di muui.

3

Ya noya nú' _u dí mañh_u

¹ Ma zi cu'ih_u, hinxá hño gue ndunthi de gue'ah_u guí ne gui nxahnateh_u ja ya nija, ngue'a dí pah_u gue ma'na ma da thabgah_u ra uenda núj_u dyá xahnateh_u. ² Ngue'a gathoguih_u xi dí øth_u ndunthi

ya t'øt'e xá nts'o ne hingui tsa da 'mũtho ma nehũ. Pe nu'bũ 'nara cu pađi da zãma rá ne, nu'bú nura cu'a pađi da zãma gatho rá ndo'yo nehe, ne xi øt'e gatho nú'a xá hño. ³ Ngu 'nara fani ga hu'tsuahũ 'nara frenu pa ga tsãmbahũ rá ne pa da 'yøde, nu'bú da za ga tsãmbahũ gatho maxøgue rá ndo'yo. ⁴ O ngu 'nara barco, masque xi dra dãngui ne xi di tsedi 'nara bũnthi pa da 'yent'i, pe 'nara ja'i da za da 'yøt'a nura barco'a co 'nara t'ũca bøja, ne da zits'i habũ go da ne'a. ⁵ Njabũ ma nehũ nehe, masque xi ra notsi pe da za da japi da nja ndunthi ya ts'ot'øt'e. Nja ngu 'nara zi xeca tsibi, jhangu rá ndãngui hmaħa 'nara mboza tsa da nzø! ⁶ Hanguue njabũ ma nehũ, tsa da 'yøt'a ndunthi ya ts'ocate, y nja ngu ra ximhai nehe xi xá nts'o, ngue'a ma nehũ ri ts'oga gatho ma ndo'yohũ co nú'a te ma. Co ma nehũ da za da nts'oca ma hoga'mũihũ, ne 'bũ te dí mañhũ xá nts'o, nuya noya'ũ bí ehe de ja ra nidu. ⁷ Ra ja'i tsa da max'o gatho nu'araza ra mbãnga zu'ue, ngu ya ts'intst'ũ, ngu nú'ũ ya zu'ue jũt'a yá mũi ja ra hai, ne ngu nú'ũ ya zu'ue 'bũi ja ra ndehe, ne ya xa max'o'ũ. ⁸ Pe numa nehũ hingui tsa ga tsãmihũ, ngue'a xi xá nts'o, nja ngu rá ne ra qu'eñã hote. ⁹ Co ma nehũ dí xøcambenihũ Ajuã ma Dadahũ, y co ma nehũ dí tsañhũ ma miqu'eihũ masque gathoguihũ xa hyógaguihũ Ajuã ngu rá 'bai'a. ¹⁰ Hanguue co ma nehũ dí xøcambenihũ Ajuã, y co ma nehũ dí tsantehũ nehe. Ma zi cu'ihũ, hindí 'ñepcahũ ga øthũ njabũ. ¹¹ ¿Ha gue da za 'nada ra pøthe da bøhø ra t'asdehe mahyεgui co ra uxcadehe? Hina, hinda za. ¹² Ma zi cu'ihũ, ¿ha gue da za 'na 'bai ra igo da unga ya olivo? ¿O 'nara 'bai

gá obxi da unga ya igo? Hina, hinda za. Nixi 'nara pøthe hingui tsa da bøhø ra ts'othø ne ra t'asdehe.

Ra mfadi nú'a majuani

¹³ ¿To'lo 'na de gue'ah_u ra nimfeni ne ra bamhya? Nu'a tó'lo ra bamhya ne ra nimfeni dá 'ñudi rá hoga'm_ui co ya hoga 'b_efi, ne hinda 'ñets'i co nura mfadi p_e'tsi, ngue'a nu'a tó'lo p_e'tsa ra hoga mfadi hingatá 'ñets'i. ¹⁴ Pe nu'b_u gyá ndusteh_u ne guí ne gui nseh_eh_u, ogyá 'ñets'ih_u gui 'ñeñ_u gue xi guí p_e'tsh_u ra hoga mfadi, ngue'a gue'a 'nara nc'uamba. ¹⁵ Ngue'a nú'a ra mfadi guí p_e'tsh_u gue'a dega ximhai, ne dega ja'i, ne dega ts'ondahi, hingo de Ajuá. ¹⁶ Ngue'a nu hab_u ja ra nduste ne hab_u ne da nseh_e 'na, nuni ja guehni ja ra tuhni ne gatho ya ts'ot'øt'e. ¹⁷ Pe nu'u tó'lo p_e'tsa nú'a ra mfadi bí ehe de mahets'i, gue'u xá nt'axi yá mfeni ne hingatá 'yøt'atuhni. Nu'ú ya hoja'i, ya hoga'yøde ne xi ja yá huecate ne nzantho øt'e xá hño. Hingui yohna yá mfeni, nixi hingatá yohmi. ¹⁸ Nu'u tó'lo 'bui te rá 'ñentho, ne hingatá 'yøt'atuhni, nu'ú udi 'nara hoga'm_ui pa nehe ma'ra da 'm_u 'nara hoga'm_ui, nja ngu 'nara 'bot'i nú'a 'bot'i pa 'm_efa da nja 'nara hoga sofo.

4

Mahyoni hinga madih_u ya ts'ot'øt'e de ra ximhai

¹ ¿Hanja grí nts_uih_u ne grí ntuñ_u 'na ngu ma'na? Nu'ahá grí ntuñ_u ngue'a guí p_e'tsh_u ya ts'onc'at'i y nuya ts'onc'at'i'g_u gue'u ja'ah_u gui ntuñ_u. ² Guí nehma_u te gui p_e'tsh_u, pe hingui tsa te gui p_e'tsh_u, hangue guí ne gui hñoteh_u. Gyá ndusteh_u pe hingui tsa gui p_e'tsh_u nú'a guí neh_u, hangue asta grí

ntuñh_u pa guí pe'tshmah_u nú'a guí neh_u. Hingui tsa te guí pe'tsh_u ngue'a hinguí aph_u Ajuá. ³ Haha, guí adih_u, pe hingui t'a'ah_u nú'a guí adih_u ngue'a hinguí adih_u ngu rí 'ñehe. Guí adih_u hønse pa guí johyah_u ja ya ts'ot'ot'e de ra ximhai. ⁴ ¡Nú'ah_u guí madih_u ya ts'ot'ot'e de ra ximhai ne hinguí madih_u Ajuá, guí njah_u ngu ra zinga medinthati! ¿Ha hinguí padih_u gue 'b_u grí madih_u ya ts'ot'ot'e de ra ximhai, nu'bú grí utsah_u Ajuá? Hangué nu'a tó'o xi ne da madi ya t'ot'e de ra ximhai, nú'á ya ri utsa Ajuá. ⁵ ¿Ha guí beñh_u gue hinte ri muui ra Maça T'ofu nu hab_u ena?: “Nurá Maça Ndañi Ajuá bá peñni pa da 'm_u ja ma corasoh_u, nú'á go gue'a madiguih_u, y nu'á ne gue xi ga madih_u Ajuá.” ⁶ Nehe Ajuá go gue'a ri 'racj_u ra danga mfats'i. Nu ja ra Maça T'ofu ena njaua: “Ajuá hingui faja nú'u to'o ri 'ñets'i ne ri nõt'e, pe nu'u tó'o hingyá nõt'e ne hingyá 'ñets'i, nú'ú ha, fats'i.” ⁷ Hangué 'yøteh_u Ajuá, ne nø'tuah_u ra ts'ondañi y nú'á da 'uegue de gue'ah_u. ⁸ Jonih_u co Ajuá y nú'á da joni con gue'ah_u. Nú'ah_u guí øth_u ya ts'oqui, 'uegueh_u de gue'u pa strá nt'axi ri teh_u. Ha nú'ah_u guí yohna ri mfenih_u, ntsø'mh_u de nú'a guí øth_u, pa njab_u da za da t'axca ri corasoh_u. ⁹ Ntsø'mh_u de ri ts'oquih_u, ne dá du ri muih_u de gatho nú'a xcá 'yøth_u, ne nzoñh_u. Nuri thedeh_u, dá mpunga ts'oni, y nuri johyah_u, dá mpunga dumai. ¹⁰ Ogrí 'ñexh_u ja rá thandi ra Zidada. Ñobrih_u y nu'á go da 'ñex'a'ih_u 'mefa.

Hini 'ñepi ga 'yøh ma cuh

¹¹ Ma zi cu'ih_u, ogrí nøñh_u 'na ngu ma'na. Nu'a tó'o nøni rá cu o ri 'yø de nú'a te øt'e, nú'á ja ra

uenda go nɔma'ñɯ ra ley ne ri 'yø. Nu'a tó'o ri 'yø ra ley, ya hingo øt'a ngu nú'a m̄anga ra ley, ngue'a ya ri 'ñet'a nzayasa. ¹² Ajuá go bi hyoca ra ley y go gue'a ra nzaya. Y nu'á go gue'a tsa da ñanga ya ja'i, nehe tsa da m̄ehna to da m̄ehna ja ra tsibi. Pe xi'a'i, ¿to'o'igie pa gui 'yø ri miqu'eiui?

Hinto p̄adi te da nja rixudi ndam̄ani

¹³ Nú'ahɯ guí eñhɯ njaua: “Núbya rapaya o rixudi ga maha ja nú'a ra hnini dí mañhɯ, y ja grá 'buh̄ani 'na n̄eya, ne grá ntuquihɯ ne grá mpahɯ pa grá tah̄ahɯ ra boja.” ¹⁴ Njabɯ guí beñhɯ, pe nixi guí p̄adihɯ te grá haxhɯ xudi. Nujá hindí pah̄u hangu ya pa ma ga ntehuua, ngue'a dí njahɯ ngu ra 'bønguui ri hnequi ne hints'ɯ ya'a da 'metho. ¹⁵ Hangue ma'na xá hño guí ñeñhɯ njaua: “'Bɯ Ajuá gue'a rá paha, ne 'bɯ da 'racjɯ ra te ne ra n̄εqui, nu'bú h̄a, ga øthɯ gatho nú'a dí beñhɯ.” ¹⁶ Pe nu'ahú grí 'ñets'ihɯ co ri mfeni s̄eh̄hɯ. Y nu gatho ri nt'ets'ihɯ xi xá nts'o. ¹⁷ Ne nu'a tó'o p̄adi da 'yøt'e nú'a xá hño pe hingui øt'e, nú'á go gue'a 'nara ts'oqui.

5

Ra ts'ofo pa ya rico

¹ ¡Nú'ahɯ r̄icohɯ 'yødehɯ! Mamts'onihɯ ngue'a ma gui thohɯ ya d̄anga ugui. ² Ma da 'ya gatho nú'a te guí p̄ε'tshɯ, ne ma da zip'ahɯ ra zu'ue gatho ri hoga hehɯ. ³ Ma da boxcua gatho ri bojah̄u ngu ra t'axi ne ra oro nú'a xcá muntshɯ ne xcá p̄ε'tsthoɯ, ne ja da hnequini gue hinxá hño nú'a xcá øthɯ gue xcá p̄ε'tsthoɯ. Ne'ahɯ ma gui njah̄bɯ ngu ri bojah̄u gue ma gui juadihɯ, y nuri ts'onc'at'ihɯ

pa xcá pe'tshu ri bojahu, gue'a ngu 'nara tsibi ma da juat'ahu. Ja nuya ya paya xcá muntshu ndunthi ri bojahu, y ya yá gats'i ya pa. ⁴ Ya xa nt'øde yá ts'oni ri mɛfihu nú'u to'o xa xop'ahu ri huahihu. Nu'ú zoni ngue'a xcá hyathu ne hinxcá ju'tuahu ngu rí ñepabi'u. Pe ma Zidadahu nú'a to'o ra nda de gatho ya εnxε mahets'i, ya xa 'yøtuabi yá ts'oni nú'u ri mɛfihu. ⁵ Nuua ja ra ximhai guí øthu nú'a go ri pahasehu, ne hinte grí 'bɛhu, pe guí njahu ngu 'nara mbo'oni nú'a xa hnoqui pa da tho. ⁶ Nu'ahú guí høxhu ra thai nú'u hinte ma thai tu, ne guí hohu'u masque hinte xa 'yøt'e, y nu'ú hingui nø't'ahu.

Rí ñepi ga tsethu gatho ya ts'othogui ne ga aphu Ajuá da maxcahu

⁷ Pe nu'ahu ma zi cu'ihu, tsethu gatho nú'a da ñep'ahu mientras da zøhø ma Zidadahu. Njahu ngu ra mot'i nú'a tø'ma ra mudi 'ye ne ra 'bɛfa 'ye pa njabu da za da guxa 'nara hoga sofo. ⁸ Ne'ahu ndø'mhu, ne zɛdihu ri jamfrihu ngue'a ya 'nitho ma da zøhø ma Zidadahu. ⁹ Ma zi cu'ihu, ogrí hñøxa thaihu 'na ngu ma'na pa hingui tuxhu ya ts'oqui. Beñhu gue ma Zidadahu to'o ra nzaya, ya ts'utho ya pa di 'bɛdi pa da zøhø'a. ¹⁰ Ma zi cu'ihu, tsethu gatho nú'a te guí thohu, ngu bi zeta yá 'mɛhni Ajuá nú'u bi 'mɛ maya'bhu ne bi mamba rá noya'a. ¹¹ Dí pahu gue Ajuá japi nú'u to'o tseta gatho ya thogui nú'u thogui'u. Stá øhu de ra Job, hangu ya thogui himbi zethma'a. Pe 'mɛfa Ajuá xi bi japi'a ngue'a Ajuá xi ja ndunthi rá huecate ne ja ndunthi rá hmate.

¹² Ma zi cu'ih_u, jamasuh_u oxqui jurah_u, nixi por mahets'i, nixi po ra ximhai, nixi por ma'ra ya t'øt'e. Mañh_u nú'a majuani; nu'b_u ha, gui mañh_u "Ha", y nu'b_u hina, "Hina", pa njab_u Aju_u hinda castiga'ih_u.

¹³ 'B_u 'na de gue'ah_u grí sufrih_u, 'yaph_u Aju_u pa da max'ah_u. O 'b_u grí johyah_u, tuth_u ya jahña.
¹⁴ 'B_u 'na de gue'ah_u grí hñenih_u, zoñh_u ya nda de ra nij_u pa da 'yapa Aju_u por gue'ah_u, ne da gox'ah_u ra aceite de rá thuhu ma Zidadah_u. ¹⁵ Y 'b_u gui 'yadih_u con gatho ri jamfrih_u, nu'bú gui ñañih_u y ra Zidada da 'ra'ah_u ra nzaqui, y 'b_u xcá 'yøth_u 'nara ts'oqui, nu'á da puñ'ah_u. ¹⁶ Hangue njuánih_u de ri ts'oquih_u 'na ngu ma'na, ne mfaxh_u 'na ngu ma'na gui 'yaph_u Aju_u da puñ'a'ih_u, y pa njab_u nu'á da 'yøthe'ih_u nehe. Aju_u øtuabi rá nt'adi nú'a to'o 'b_uí xá hño con gue'a ne apabi con gatho rá mui. ¹⁷ Nura baði Elía 'namrá ja'i nehe nguj_u, y nú'á xi bi 'yapa Aju_u pa hinda 'u_ui, hangue himbi 'u_ui hñu njeya made. ¹⁸ Nep_u ma'na'qui bi yopa 'yapabi Aju_u pa da 'u_ui y bi 'u_ui, y nu'bú xi bi hogui ndunthi ra sofo ma'na'qui.

¹⁹ Ma zi cu'ih_u, 'b_u 'nara cu da 'uegue de rá noya Aju_u, nep_u 'na de gue'ah_u gui zofoh_u'a pa da yopa mengui, y nu'á da mengui, ²⁰ nu'bú padih_u gue nu'a tó'o da co'tsa 'nara 'yøt'ats'oqui de ja rá ts'o'ñu, nu'á bi ñanga 'nara 'yøt'ats'oqui pa hinda ma ja ra nidu, y Aju_u go gue'a bi pumbabi yá ts'oqui nú'a ra 'yøt'ats'oqui'a masque xi ndunthi yá ts'oqui.

Ra 'Ra'yo Testamento
New Testament in Otomi, Mezquital (MX:ote:Otomi,
Mezquital)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Mezquital

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomi, Mezquital

ote

Mexico

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Mezquital

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

c6437f19-566b-5232-8b2a-5c88e5a5622b